

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра фахових методик і технологій початкової освіти

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ПОЧАТКОВА ОСВІТА»

Укладач:

доцент кафедри фахових методик

та технологій початкової освіти

Максименко Н.Б.

Івано-Франківськ, 2017

УДК 378.016:811.161.2

*Схвалено науково-методичною радою Педагогічного факультету
(протокол №2 від «12» жовтня 2017 р.)*

Укладач: **Максименко Наталія Борисівна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик та технологій початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»

Рецензенти:

Березовська Людмила Іванівна., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»;

Салига Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»

Методичні рекомендації до самостійної роботи з методики навчання української мови для студентів спеціальності «Початкова освіта» / уклад. Н. Б. Максименко. – Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – 19 с.

Методичні рекомендації присвячені організації самостійної роботи студентів як одного із найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності.

Містять настанови щодо поетапної підготовки студентів до оволодіння матеріалом навчального предмета як під керівництвом викладача, так і самостійно.

Адресовані студентам спеціальності «Початкова освіта» денної та заочної форми навчання. Можуть бути корисними викладачам, аспірантам та магістрантам означеної спеціальності.

© Н.Б.Максименко, 2017

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», 2017

1. СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ. ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

Самостійна робота є одним з найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, поза аудиторних занять без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом.

У контексті сучасної системи навчання самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності студентів після практичної підготовки (може становити від 15 до 55% навчального програмового матеріалу) та дозволяє розглядати накопичувані знання як об'єкт власної діяльності студента.

Від організації самостійної роботи багато в чому залежать результати навчання студентів та їх майбутня практична діяльність.

За своєю сутністю, самостійна робота є активною розумовою діяльністю, яка пов'язана з виконанням навчального завдання. Наявність завдання і цільової установки на його виконання вважають характерними ознаками самостійної роботи.

Завдання, які доводиться вирішувати в процесі навчальній діяльності, стосуються таких її сфер:

- засвоєння матеріалу теми, яка розглядається на лекції (робота з конспектом лекції, рекомендованою навчальною літературою);
- конспектування фундаментальних робіт відповідно до програми навчальної дисципліни;
- розв'язування задач, проведення дослідів, експериментів тощо;
- підготовка рефератів, контрольних робіт, фіксованих виступів (доповідей) на занятті;
- підготовка курсових, дипломних робіт.

Усі ці елементи навчального процесу є самостійною роботою, оскільки вони здійснюються індивідуально, в позааудиторний час.

Самостійна робота - навчальна діяльність, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчального предмета без безпосередньої участі викладача, і охоплює такі **етапи підготовки**:

1. Підготовчий етап. Теоретичне, психологічне, організаційно-методичне і матеріально-технічне забезпечення самостійної роботи.

Теоретична готовність виявляється в інтелектуальній підготовленості, тобто у здатності застосувати свої знання для виконання завдання.

Психологічна готовність передбачає передусім наявність мотивів до виконання конкретного завдання. Для того щоб поставлене завдання стало мотивом розумової, практичної діяльності, воно спочатку повинно бути сприйняте. Внутрішнє сприйняття завдання починається з актуалізації мотиву,

що спонукає до виконання поставленого завдання, а відповідно, до організації своєї самостійної роботи.

Успіх підготовчого етапу залежить і від організаційного, методичного, матеріально-технічного забезпечення самостійної роботи (забезпеченість літературою, методичними рекомендаціями, наочними посібниками, інформаційно-комп'ютерною базою тощо).

2. Основний етап. Передбачає безпосереднє виконання навчального завдання.

Це найважливіший і найвідповідальніший етап самостійної роботи.

Оскільки навчальне завдання і найчастіше постає у навчально-пізнавальній формі, то в процесі його виконання беруть участь усі психічні процеси, які забезпечують пізнавальну активність: відчуття, сприйняття, уява, пам'ять, мислення, увага та ін. На ефективність виконання завдання впливають такі особистісні якості, як цілеспрямованість, наполегливість, відповідальність, тощо.

3. Етап рефлексії. Аналіз виконаного завдання є завершальним етапом самостійної роботи. Під час аналізу оцінюється (шляхом самоконтролю, іноді взаємоконтролю) якість і час виконання завдання, ефективність використаних у процесі самостійної роботи методів і засобів.

Керівництво викладача самостійною роботою охоплює:

- планування самостійної роботи та методичні рекомендації щодо її виконання;
- формування потреб і мотивів до активної, творчої самостійної роботи;
- навчання основам самостійної роботи;
- контроль за виконанням навчальних завдань.

Самостійна робота сприяє формуванню інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому спеціалістові. Вона виховує стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи.

Під час виконання самостійної роботи необхідно ефективно використати свої індивідуальні здібності, що сприяє глибокому осмисленню навчального матеріалу, виробляє цілеспрямованість у здобутті знань, самостійність мислення.

Організація і методика самостійної роботи має бути підпорядкована певним **вимогам:**

1) **готовність** до певної активності, виникнення якої безпосередньо залежить від наявності в людини потреби і від об'єктивної ситуації задоволення цієї потреби. Установка відчутно впливає на характер і результати діяльності, сприяє підвищенню ефективності дій, активізує мислення, пам'ять, робить

сприйняття точнішим, спрямованим на об'єкт пізнання. Тому необхідно виробити в собі внутрішню потребу в постійній самостійній роботі;

2) **систематичність і безперервність її виконання.** Тривала перерва у роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння знань, спричинює втрату логічного зв'язку з раніше вивченим. Несистематичність самостійної роботи унеможлиблює досягнення високих результатів у навчанні. Тому необхідно звикнути працювати над навчальним матеріалом постійно і регулярно;

3) **послідовність у роботі.** Послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. Не закінчивши вивчення однієї книги, не можна братися за іншу, далі - и за третю. Розкиданість і безсистемність читання породжують поверховість знань, унеможлиблюють тривале запам'ятовування прочитаного.

4) **правильне планування самостійної роботи, раціональне використання часу.** Чіткий план допоможе раціонально структурувати самостійну роботу, зосередитися на найсуттєвіших питаннях;

5) **керівництво з боку викладача.** Основними формами керівництва самостійною роботою студентів є визначення програмних вимог до вивчення навчальних дисциплін; орієнтування у переліку літератури; проведення групових та індивідуальних консультацій; організація спеціальних занять з методики вивчення наукової та навчальної літератури, прийомів конспектування; підготовка навчально-методичної літератури, рекомендацій, пам'яток тощо.

Раціональне планування студентом свого навчання залежить від дотримання ним таких передумов:

1. Уміння відрізнити головне від другорядного в самостійній роботі. Насамперед потрібно зосередитись на опануванні головного матеріалу, відповідно спланувавши для цього свій час.

2. Зосередженість на навчанні всієї уваги, фізичних і моральних сил, думок і прагнень.

3. Цілеспрямованість і раціональність виконання завдань самостійної роботи. Використання відведеного на самостійну роботу часу є справою творчою. Доцільно виробляти власний стиль, взявши в його основу наукову організацію праці. Економія часу сприяє знання основ комп'ютерної грамотності, бібліографії, система забезпечення обов'язковою літературою, вміння працювати з нею.

2. ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИКА ЇХ ВИКОНАННЯ

Вчені та практики педагогічної науки стверджують, що домінуюче місце в навчальному процесі сучасної вищої школи посідає самостійна робота з підручниками та навчально-методичними посібниками.

Саме тому під час виконання самостійної роботи слід пам'ятати, що цілеспрямоване читання спеціальної літератури – це процес накопичення й розширення знань за умов сформованості вміння працювати з книгою, правильно оцінювати твір, орієнтуватися в його структурі, в зручній формі фіксувати необхідний обсяг фактичних даних. При цьому необхідно звернути особливу увагу на ті структурні елементи книги, які дають можливість попередньої її оцінки: заголовок, прізвище автора, видавництво, час видання, анотацію, авторську або видавничу передмову, довідково-бібліографічний апарат (покажчики, додатки, перелік скорочень, картографічний матеріал).

Етапи роботи з підручниками та навчально-методичними посібниками.

1. Перший етап – безпосередня робота із самим джерелом знань, що, в свою чергу, передбачає: етап "пошукового" читання – швидкий, оглядовий перегляд змісту підручника з метою виявлення необхідного матеріалу, визначення його навчальної або наукової цінності та складання історіографічної бази проблеми, що цікавить.

2. Наступний етап "суцільного читання" – ретельне опрацювання всієї книги або окремих її частин з метою вдумливого засвоєння (а не механічного запам'ятовування) інформації такою мірою, якої потребує характер певної самостійної роботи.

3. Найбільш складний етап роботи – аналіз твору, заснований на вмінні попередньо формулювати питання, які вимагають особливого пояснення в процесі роботи з джерелом. Читати необхідно вдумливо й розмірено, простежуючи послідовність ходу думок автора, логіку його доказів, встановлюючи зв'язок між окремими елементами тексту, при цьому виділяти ключові інформаційні дані й визначати різницю між ними та ілюстративними прикладами.

Важливо зіставляти однорідні факти, які висвітлені в різній літературі, взаємодоповнювати їх, порівнювати точки зору декількох авторів щодо однієї проблеми, користуватися довідковими виданнями, у тому числі словниками, для уточнення невідомих термінів і понять, критично й творчо сприймати будь-яку інформацію, що стимулює процес формування самостійного мислення.

Обов'язковим елементом роботи з науковою та спеціальною літературою є ведення записів. Це сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Записи

повинні бути якнайповнішими, зручно складеними, розташованими таким чином, щоб наочно демонструвати логічні зв'язки та ієрархію понять. Досягти цього можливо за допомогою системи заголовків і підзаголовків, ключових слів, абзаців, нумерації окремих понять.

Вести записи бажано на одній стороні аркуша, що дозволить прискорити їхній пошук і систематизацію, робити додаткові текстові вставки, ефективно використовувати під час роботи над доповідями, рефератами, іншими навчальними завданнями.

Існують різні **види записів**, які можуть бути використані під час самостійної роботи.

Серед них найбільш ефективними є наступні:

1. Анотація (від лат. annotation – примітка, позначка) – короткий виклад змісту книги, статті або окремого текстового фрагмента з їхньою критичною оцінкою. Складання анотації часто не вимагає глибокого ознайомлення зі змістом книги, однак і при поверхневому перегляді важливо вміти виділяти головні цілі дослідження, його ключові моменти, кінцеві висновки.

Анотуванню притаманні лаконічність й чіткість формулювань. Уміння складати анотації має велике значення для виконання такого виду самостійної роботи, як підготовка бібліографічних оглядів, які дозволяють виявити, вивчити й проаналізувати теоретичну базу тієї чи іншої проблеми. При цьому важливо не тільки анотувати знайдені наукові праці, але й на підставі анотацій визначати спільні та відмінні риси цілей і досліджень, пріоритетних напрямків, зроблених висновків наукових точок зору.

2. План – форма запису під час читання, яка відображує зміст і структуру посібника й дозволяє легко відновити в пам'яті головні положення змісту.

Розрізняють: **простий план**, що передбачає умовний поділ тексту на закінчені частини, виділення ключових думок, їх коротке формулювання й запис під нумерацією; незважаючи на стислість, простий план повинен бути значно докладнішим за поданий у книзі зміст і містити чітке формулювання ключової думки відповідного текстового фрагмента; **розгорнутий план** - найбільш змістовний і зручний для подальшого відтворення отриманих знань. Він вимагає виділення з кожної значенневої частини тих окремих положень, що уточнюють головне; формулювання пунктів може бути досить розгорнутим, навіть тезовим, допускається використання найбільш яскравих цитат.

Крім загального плану можуть складатися плани окремих частин книги, наприклад, у тому випадку, коли видання не є однорідним за змістом збірки наукових статей, періодика тощо.

3. Тези (від греч. thesis – положення) – коротко сформульовані головні положення навчального посібника, наукової роботи (а також лекції, доповіді, повідомлення). Необхідною умовою для складання тез є досить повне засвоєння змісту книги, чітке розуміння її домінуючих ідей і висновків.

Складати тези треба в логічній послідовності, відповідно до черговості викладення в джерелі авторських думок.

4. Конспект (від лат. conspectus – огляд) – один з найпоширеніших видів записів, який передбачає письмовий огляд основних думок будь-якої друкованої роботи, а також лекції, доповіді, промови. Найбільш простою формою конспекту є текстовий конспект, що вимагає від студентів глибинного ознайомлення з певним твором або його фрагментами, виділення ключових положень і фіксування їх у писемній формі. Крім цього, у ряді випадків рекомендується складати так звані формалізовані конспекти, де всі записи вносяться в заздалегідь підготовлені таблиці, що особливо ефективно при підготовці єдиного конспекту за декількома джерелами і порівнянні їх окремих даних.

5. Словник термінів – вибірково запис спеціальних термінів, які зустрічаються в науковій літературі, з їх детальним поясненням. Складати словник слід за абеткою, що значно полегшить користування ним.

Встановлюючи значення незнайомого терміна за допомогою довідкових видань, необхідно чітко усвідомлювати багатоваріантність значень деяких слів і навчитися самостійно виявляти потрібне значення відповідно до контексту проблеми, що досліджується. Крім того, корисно простежувати етимологію слів іноземного походження.

6. Реферат – найпоширенішим видом самостійної роботи у вивченні курсу методики навчання української мови є написання реферату (від лат. referre – доповідати) – письмової роботи науково-дослідницького характеру, в якій досить стисло, оглядово викладається сутність певного наукового питання (за іншим визначенням, реферат – це письмовий аналіз теми).

Робота над рефератом передбачає систематизацію й узагальнення фактичного матеріалу, накопичення необхідного обсягу інформації відповідно до теми і структури реферату, відбір найбільш переконливих і вагомих даних, розташування їх у певній хронологічній і тематичній послідовності.

Головною умовою досягнення логічності під час написання реферату є чітке розуміння мети, головних напрямків і кінцевого результату свого дослідження. Обов'язково потрібно використовувати різні види аргументів та доводів: порівняння, зіставлення, посилення на джерела і т. д.

Формулювання практичних рекомендацій – це своєрідне проектування педагогічного досвіду на процес професійної підготовки майбутнього фахівця.

Робота над рефератом має бути послідовною, з чітким урахуванням її головних етапів, які передбачають:

- обрання теми дослідження,
- складання плану реферату,
- виявлення теоретичної основи обраної проблеми,
- конспектування літератури і добір цитат, які необхідно виписувати точно (а іноді й дослівно), із зазначенням сторінок розташування в тексті,
- власне написання реферативного дослідження.

Обов'язковим етапом роботи над рефератом є його захист, який також вважається різновидом самостійної роботи і передбачає коротке викладення головного змісту свого дослідження та відповіді на запитання викладача (якщо захист відбувається під час індивідуальної консультації) або на питання студентів, коли реферат захищається на практичному занятті.

У ході захисту легко визначити ступінь обізнаності автора у досліджуваній темі та рівень його теоретичної підготовки, вміння публічно відстоювати власну точку зору. Відповідно до цих критеріїв і оцінюється реферат.

Реферату має бути представлений доповіддю – порівняно коротким повідомленням (на 5– 10 хвилин. Методичне значення доповіді полягає в тому, що під час роботи над нею у студентів формуються й розвиваються:

- вміння працювати над спеціальною літературою,
- здатність аналізувати й узагальнювати фактичний матеріал,
- навички полемізувати та відстоювати особисту точку зору,
- культура мовлення.

3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Денна форма навчання Змістовий модуль 1 (4 семестр)

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ (60 годин)

Тема 1. Теоретико-методологічні засади побудови курсу методики навчання української мови	Реферат «Зв'язок методики навчання рідної мови з іншими науками. Методологічні засади лінгводидактики»	8
Тема 2. Наукові засади методики	1.Опрацювання розділу «Особливості навчання шестирічних школярів грамоти». [Богуш А.М, Методика навчання дітей елементів	8

навчання грамоти	грамоти /До-шкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. /Упорядник Богуш А.М, Частина I та II. – К. Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 650-708] 2. Методичні рекомендації щодо врахування порад психологів і фізіологів у процесі навчання дітей грамоти.	
Тема3. Добукварний період навчання грамоти в початкових класах	1. Порівняльний аналіз програм навчання дітей рідної мови у д/з і школі. Формулювання критичних зауважень.. 2. Аналіз добукварної частини «Букваря». 3. Побудувати звукові моделі 10 слів. 4. Добір ігрових прийомів для розвитку усного діалогічного й монологічного мовлення.	10
Тема 4. Букварний та післябукварний періоди навчання грамоти	1. Аналіз програми навчання грамоти у школі (у таблиці). 2. Виготовлення наочності для роботи з новою буквою на уроках читання й письма. 3. Підготовка доповідей (за вибором): «Дидактичні ігри під час навчання грамоти», «Формування графічних навичок письма в першокласників», «Формування навичок читання в 1 класі». 4. План-конспект уроку читання: вивчення нової букви. 5. План-конспект уроку письма: вивчення нової букви 6. Аналіз програми щодо змісту післябукварного періоду навчання грамоти	12
Змістовий модуль 2 (4 семестр) МЕТОДИКА РОЗВИТКУ УСНОГО ТА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ		
Тема 5. Основні напрями роботи з розвитку мовлення учнів на вимовному, лексичному, синтаксичному рівнях	1. Аналіз програми, діючих підручників щодо програмових вимог з розвитку мовленнєвих умінь, формування культури мовлення й етики мовного спілкування учнів 1-4 класів та їхньої реалізації через зміст навчання. 2. Добір з підручників для 1-4 кл. вправ на вироблення вмій будувати словосполучення; вправи з реченням. 3. Створення методичної схеми (моделі) роботи із словами тематичного словника (10 слів)	12

	(етапи, їх завдання, прийоми роботи). 4. Формулювання методичних рекомендацій щодо формування звукової культури мовлення молодших школярів.	
Тема 6. Робота над переказами в системі розвитку зв'язного мовлення учнів	1. Складання планів-конспектів уроків з написання переказів (детального, стислого, вибіркового). 2. Добір та аналіз високохудожніх текстів для переказу (структура, мікротеми, план, бесіда за змістом, мовний аналіз, орфографічна підготовка).	10
Разом за модулі 1,2 (4семестр)		60

Змістовий модуль 3. МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ОСНОВАМИ МОВНОЇ ТЕОРІЇ		
Тема 7. Наукові основи методики навчання елементів фонетики, граматики орфографії	1. Аналіз програми, діючих підручників щодо програмових вимог до навчання елементів фонетики, граматики, орфографії учнів 1-4 класів та їх реалізації через зміст навчання. 2. Побудова фрагментів уроків щодо ознайомлення з граматичними поняттями роду, числа, відмінка, особи, часу (робота в групах). 3. Звуко-складовий і звуко-буквений аналізи слів (підібрати 20 слів).	10
Тема 8. Методика опрацювання елементів синтаксису й пунктуації	1. Створення моделі поетапного ознайомлення учнів з синтаксичним поняттям (етапи, їх завдання, прийоми роботи). 2. Складання схем речень з розділовими знаками, добір до них речень на задану тему. 3. Характеристика вправ із синтаксису (і методичного апарату до них), що сприяють розвитку вміння в учнів встановлювати смисловий і граматичний зв'язки між словами в реченні.	10
Тема 9. Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту	1. Створення узагальнювальної таблиці «Зіставний аналіз змісту й завдань мовних розділів програми щодо ознайомлення з частинами мови в 1-4 класах» (частина мови, клас, завдання, зміст роботи, методи і прийоми навчання, дидактичні ігри та вправи для закріплення навичок, кінцеві результати). 2. Складання конспекту уроку з ознайомлення з новою частиною мови (використати постановку й	12

	розв'язання проблемної ситуації на матеріалі виучуваної теми).	
Тема10 . Методика ознайомлення з морфемною будовою слова, елементами української фонетики, графіки	1. Створення методичної схеми ознайомлення з морфемною будовою слова (етапи, їх завдання, прийоми роботи). 2.Опрацювання розділу «Будова слова» (Українська мова з методикою навчання в початкових класах. Інтегрований курс./ За ред.. А .П. Каніщенко, Г.О .Ткачук. – к.: Промінь, 2003. - С.94-100). Опрацювати види вправ з розділу «Будова слова» . 3. Морфемний аналіз слів у взаємозв'язку зі звуко-буквеним, орфографічним та словотворчим аналізами (письмово, 20 слів)	8
Тема11. Методика ознайомлення з елементами української фонетики і графіки	1.Опрацювання змісту програми з української мови щодо ознайомлення з елементами фонетики і графіки. 2.Фонетичний аналіз слів (10 слів), моделювання структури уроку на вивчення голосних та приголосних звуків.	8
Тема12. Методика навчання молодших школярів орфографічно правильного письма	1. Добір текстів для різних видів диктантів (1-4 класи) 2. Конспект уроку з аналізу контрольного диктанту й роботи над помилками. 3. Тези: Норми оцінювання диктантів у молодших класах	10
Разом за модуль 3 (6-й семестр)		58
Разом годин за 1,2,3 модулі		11 8

Заочна форма навчання

Змістовий модуль 1 (4-й семестр)		
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ		
Тема 1. Теоретико-методологічні засади побудови курсу методики навчання української мови	<u>Реферат</u> : Зв'язок методики навчання української мови з іншими науками Самостійно опрацювати питання (<u>конспект</u>): 1. Характеристика основних змістових ліній мовної освіти молодших школярів. 2. Принципи побудови шкільних підручників з навчання грамоти	9

Тема 2. Наукові засади методики навчання грамоти	Нові надходження до бібліотеки: підручники, посібники, публікації у фахових виданнях «Початкова школа», «Початкова освіта», «Розкажи онуку», «Рідна школа», «Палітра педагога». «Джміль» щодо методики навчання грамоти 6- літніх школярів	10
Тема 3. Добукварний період навчання грамоти в початкових класах	Самостійно опрацювати питання (конспект): 1. Методика розвитку усного мовлення й мислення дітей у добукварний період. 2. Методика ознайомлення учнів з фонетичними уявленнями. Розвиток фонетичного слуху. Робота над усуненням вад мовлення. 3. Особливості навчання письма ліворуких учнів. 4. Характеристика дидактичного матеріалу, засобів унаочнення у добукварний період навчання грамоти.	11
Тема 4. Букварний період навчання грамоти	Самостійно опрацювати питання (конспект): 1. Види аналітико–синтетичних вправ на кожному етапі букварного періоду, методика їх проведення. 2. Види словникових та словниково-логічних вправ, методика проведення. 3. Графічна будова букви, методичні прийоми пояснення елементів друкованих та писаних букв. 4. Післябукварний період навчання грамоти. Основні його завдання. Особливості уроків читання в післябукварний період.	7
Тема 5. Букварний і післябукварний періоди навчання грамоти	1. Підготовка доповідей до метод. семінару (за вибором): «Дидактичні ігри під час навчання грамоти», «Формування графічних навичок письма в першокласників», «Формування навичок читання в 1 класі». 2. Виготовлення наочності для роботи з новою буквою на уроках читання й письма. 3. План-конспект уроку читання: вивчення нової букви. 4. План-конспект уроку письма: вивчення нової букви 5. Розробка сценаріїв свята «Прощання з «Букварем» 6. Аналіз програми щодо змісту післябукварного періоду навчання грамоти. 7. Звуко-складовий і звуко-буквений аналізи слів (аналіз 20 слів).	7
Разом за М 1,2 (4 семестр)		44

Змістовий модуль 2 (4 семестр). МЕТОДИКА РОЗВИТКУ УСНОГО ТА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ		
Тема 6. Теоретико-методичні основи розвитку зв'язного мовлення молодших школярів	Нові надходження до бібліотеки: фахові часописи, підручники, посібники з проблем розвитку зв'язного мовлення молодших школярів	9
Тема 7. Основні напрями роботи з розвитку мовлення учнів на вимовному, лексичному, синтаксичному рівнях	5. Аналіз програми, діючих підручників щодо програмових вимог з розвитку мовленнєвих умінь, формування культури мовлення й етики мовного спілкування учнів 1-4 класів та їхньої реалізації через зміст навчання. 6. Відбір з підручників для 1-4 кл. вправ на вироблення вмінь будувати словосполучення; вправи з реченням. 7. Створення методичної схеми (моделі) роботи із словами тематичного словника (10 слів) (етапи, їх завдання, прийоми роботи). 8. Формулювання методичних рекомендацій з формування звукової культури мовлення молодших школярів	7
Тема 8. Робота над переказами в системі розвитку зв'язного мовлення учнів	1. Складання конспектів уроків з написання переказів (а/детального, б/ стислого, в/ вибіркового). 2. Добір та аналіз високохудожніх <u>текстів</u> для переказу (структура, мікротеми, план, бесіда за змістом, мовний аналіз, орфографічна підготовка). 3. Складання конспектів уроків з розвитку зв'язного мовлення (2.3.4. класи).	8
Тема 9. Методика роботи над учнівськими творами різних видів	3. Добір мовного опорного матеріалу для написання твору на задану тему (експресивна лексика, фразеологізми, прислів'я, крилаті вирази, метафоричні словосполучення, порівняння тощо). Конспекти: а/ Норми оцінювання письмових робіт учнів (). б/ Перевірка, оцінювання учнівських творів, робота над помилками)	12
Тема 10. Робота над образними словами й виразами	Огляд матеріалів у журналі «Початкова школа» з проблем розвитку образного мовлення молодших школярів	10
За модуль 2		46
Разом за М 1,2 (4 семестр)		90

Змістовий модуль 3 (5-й семестр) МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ОСНОВАМИ МОВНОЇ ТЕОРІЇ		
Тема 11. Наукові основи методики навчання елементів фонетики,граматики орфографії	<p>1. Аналіз програми, діючих підручників щодо програмових вимог до навчання елементів фонетики, граматики, орфографії учнів 1-4 класів та їх реалізації через зміст навчання.</p> <p>2. Побудова фрагментів уроків щодо ознайомлення з граматичними поняттями роду, числа, відмінка, особи, часу (робота в групах). Звуко-складовий і звуко-буквений аналізи слів (підібрати 20 слів).</p>	18
Тема 12. Методика опрацювання елементів синтаксису й пунктуації	<p>Реферат «Сучасні методи і прийоми навчання елементів грамматики, синтаксису й пунктуації. Прийоми програмованого навчання; застосування комп'ютера».</p> <p>Самостійно опрацювати питання (конспект):</p> <p>1 Мета, завдання, зміст навчання елементів грамматики, синтаксису й пунктуації в початковій школі.</p> <p>2. Практичне ознайомлення учнів зі складним реченням.</p> <p>3. Види вправ із синтаксису й пунктуації.</p> <p>Створення моделі поетапного ознайомлення учнів з синтаксичним поняттям (етапи, їх завдання, прийоми роботи).</p> <p>4.Характеристика вправ із синтаксису (і методичного апарату до них), що сприяють розвитку вміння в учнів встановлювати смисловий і граматичний зв'язки між словами в реченні.</p>	15
Тема 13. Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту	<p>Самостійно опрацювати питання (конспект):</p> <p>1. Методика вивчення числівника, займенника, прислівника в початкових класах.</p> <p>2. Методика роботи над приєменниками, сполучниками.</p> <p>3. Місце й завдання роботи з вивчення теми «Будова слова». Труднощі вивчення теми, їх причини.</p> <p>4. Методика формування уявлення про фонетичну систему української мови у зв'язку з графікою й орфоепією. <u>1.</u> Створення узагальнювальної таблиці «Зіставний аналіз змісту й завдань мовних розділів програми різних класів щодо ознайомлення з частинами мови (1-4 кл.)» (частина мови, клас, завдання, зміст роботи, методи і прийоми навчання, дидактичні ігри та вправи для закріплення навичок,</p>	15

	<p>кінцеві результати).</p> <p>2.Складання конспекту уроку з ознайомлення з новою частиною мови (використати постановку й розв'язання проблемної ситуації на матеріалі виучуваної теми).</p> <p>3.Побудова фрагментів уроків щодо ознайомлення з граматичними поняттями роду, числа, відмінка, особи, часу</p> <p>Підготовка до інтелектуальної гри «Що? Коли? Як?» з теми «Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту» (розробка сценарію гри, підготовка карточок із запитаннями й відповідями, визначення рівня їхньої складності, тренінг команд)</p>	
Тема 14. Методика ознайомлення з морфемною будовою слова, елементами української фонетики, графіки	<p>Самостійно опрацювати питання (конспект):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методика вивчення числівника, займенника, прислівника в початкових класах. 2. Методика роботи над прийменниками, сполучниками. 3. Місце й завдання роботи з вивчення теми «Будова слова». Труднощі вивчення теми, їх причини. 4. Методика формування уявлення про фонетичну систему української мови у зв'язку з графікою й орфоepією. 5. Створення методичної схеми ознайомлення з морфемною будовою слова (етапи, їх завдання, прийоми роботи). 6. Морфемний аналіз слів у взаємозв'язку зі звуко-буквеним, орфографічним та словотворчим аналізами (письмово, 20 слів). 7. Створення сценаріїв мовленнєвих ситуацій для розвитку монологічного й діалогічного мовлення дітей. 	12
Тема 15. Методика навчання молодших школярів орфографічно правильного письма	<p>Журнали «Початкова школа», «Рідна школа» про формування у молодших школярів орфографічної грамотності (конспект).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Добір текстів для різних видів диктантів (1-4 класи) 2. Конспект уроку з аналізу контрольного диктанту й роботи над помилками. 3. Тези: Норми оцінювання диктантів у молодших класах 	10
Разом за модуль 4 (7-й семестр)		70
Разом годин		160

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Коваль Г. П. Методика викладання української мови: навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання» / Г.П. Коваль, Н. І. Деркач, М. М. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2008. – 288 с.
2. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2012. – 364 с.
3. Наумчук М. М. Сучасний урок української мови в початковій школі. Методика і технологія навчання./ М. М Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2001. – 264 с.
4. Українська мова з методикою навчання в початкових класах. Інтегрований курс / За ред. А. П. Каніщенко, Г. О. Ткачук. – Тернопіль.: Богдан,2011. – 263 с.
5. Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою.1-4 класи. К. : Видавничий дім «Освіта». – 2012. – 429с.

Допоміжна

1. Анісімова Г.О. Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально-методичний посібник) / Г.О. Анісімова, О.В. Нікулочкіна. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 104 с.
- 2.Бондарчук Є. Інтерактивні технології – шлях до створення ситуації успіху у навчальній діяльності молодшого школяра / Є. Бондарчук // Початкова школа : Науково-методичний журнал. - 2017. - № 11. - С. 1-4
3. Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах / Т.Бульбах // Початкова школа : Науково- методичний журнал. – 2015 – № 3 – С. 56-58.
3. Вашуленко М.С. Буквар / М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 152 с.
5. Вашуленко М.С. Супутник букваря. Навчальний посібник для 1 класу / М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 95 с.
6. Вашуленко М.С. Післябуквар. Начальний посібник для 1 класу /М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 111 с.
8. Вашуленко О.В. Зошит для письма № 1, № 2. Начальний посібник для 1 класу / О.В. Вашуленко, О.Ю. Прищепка. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 64 с.
9. Вашуленко М.С. Навчання грамоти в 1 класі. Посібник для вчителя /

М.С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2012. – 223 с.

10. Вашуленко О. Варіативність уроків літературного читання /О.Вашуленко, О.Захарченко, І. Левченко // Учитель початкової школи : науково – методичний журнал. – 2015. – № 4. – С. 27 -28.

11. Вашуленко О. Урок літературного читання в 2 класі за новим підручником / О.Вашуленко, І.Омельченко // Початкова школа : Науково-методичний журнал. - 2013. - № 11. - С. 5-8.

12. Володарська М.О. Навчання грамоти. Читання. 1 клас / М.О. Володарська, Н.О. Ковальчук, А.І. Настенко, В.М. Сисоева. – Х. : «Основа», 2013. – 112 с.

13. Єргіна О. В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива / О.В. Єргіна // Комп'ютер у школі та сім'ї: науково-методичний. – 2008. – № 2. – С. 12 – 16.

14. Захарійчук М.Д. Буквар / М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко. – К. : Грамота, 2012. – 172 с.

15. Захарійчук М.Д. Методика роботи за «Букварем». Книжка для вчителя / М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко. – К. : Грамота, 2012. – 240 с.

16. Захарійчук М. Д. Навчання грамоти. Післябукварний період. Майстер-клас / М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко. // Початкова освіта. – 2013. - № 8 (680) – Випуск 2. – 32 с.

17. Зеленська О. Використання інноваційних технологій на уроках у початкових класах / Зеленська О. // Початкова школа : Науково-методичний журнал. - 2013. - № 9. - С. 47-49.

18. Ісаєва О. Комп'ютер на уроці літератури як методична проблема /О. Ісаєва // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. - № 5. – С. 2-5.

19. Кабельнікова Н. Подолання фонематичних помилок на початкових етапах оволодіння навичками письма / Н. Кабельнікова // Початкова школа : Науково-методичний журнал. - 2017. - № 4. - С. 36-39.

20. Кравчук Л.В. Ефективний урок / Л.В. Кравчук // Початкова школа. – 2013. – № 1. – С. 12-15.

21. Кравчук Л.В. Ефективний урок / Л.В. Кравчук // Початкова школа. –2013. – № 1. – С. 12-15.

22. Мочульська Л. Використання дидактичних ігор на уроках української мови і математики урок/ Л. Мочульська // Початкова школа. –2017. – № 6. – С. 20-23

23. Наумчук М. М. Сучасний урок української мови в початковій школі. Методика і технологія навчання. – Тернопіль : Астон, 2001. – 264 с.

24. Прищеп О. Диференційоване сприймання форми букви першокласниками під час навчання письма/ О. Прищеп // Початкова школа. - 2017. - № 11. - С. 17-20.
25. Прозорова Л. Творчі різнорівневі вправи з української мови для розвитку уваги, логічного та дивергентного мислення учнів урок / Л.Прозорова // Початкова школа.–2017. – № 5. – С.36-39.
26. Савченко О. Дидактика початкової освіти / О.Савченко. - К: Грамота, 2012. - С. 336-362.

Підп. до друку 26.10.2017.
Формат 60x84/16. Папір офсетний
Віддруковано на ризографі. Гарнітура “Times New Roman”.
Ум. друк. арк. 1,1. Тираж 100.

Видавець
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”,
76018, м. Івано-Франківськ,
вул. С.Бандери, 1, тел.: 71-56-22
E-mail: vdvcit@pu.if.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2718 від 12.12.2006